

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

Geismar, Justus Moritz von

Coloniæ Agrippinæ, 1691

Ad tit. V. de litis contest.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

plures articulos. Simplex verò est, in quo continuata fit narratio. *Trentl. disp. 4. Vult. ad princ. de action. Insti.* alii hunc vocant summarium, illum verò positional:m.

A D T I T. V.

De litis contest.

Ad finem numeri 2. adde: Litis contestatio dicitur secundum Oldendorpium, cum ab Actore primò, deinde à reo negotii principalis fit narratio, ad hoc ut Judex de causa incipiat cognoscere, *l. 1. C. eod.* Originem habet à libertate Romanorum, ne alicui in iudicio fieret violentia in causis civilibus, quare post affirmationem actoris, & responsum rei eo animo factum, uti Judex litem decideret, solebant testari, id est testes rogare, ut litis contestatio dicta sit quasi duorum vel pluriù adversariorum testata ordinatio iudicialia, & exinde capit Judex habere potestatem cognoscendi, decidendi, exequendi, juxta illa prætoris verba do, dico, addico, do iudicium postulantibus, dico sententi:m post litem contestatam, addico rem victori, & exequor illam; quod postremum dicitur legis actio, quasi jussu planè legis id fieri sit necessarium. Adeoque litis contestatio quoad originem descendit ex jure naturali, quoad solennitatem ex Romanorum auctoritate, materia sunt controversiæ, quæ sine iudicio componi non possunt. Forma expositio facta iudici ab actore & reo animo contestandi litem. Finis ut partium voluntate causa subiciatur cognitioni iudicis, ne quid violentum admittatur in sacro-

sancta justitiæ officina, & ne quis ullam de executione juris, sed de seipso habeat occasionem conquerendi.

Adnu. 6. Quæres: an per oppositionem exceptionis lis censetur contestata. & si dilatoria sit, certum est quod non, quia hæc principalem petitionem actoris non concernit, quæstio est de peremptoria: v.g. peto à Tio decem, quia promisit, ille respondet, quod metu inductus promiserit Resp. Adhuc negativè, quia adhuc non est contradictoria responsio, neque adhuc patet, de quo Judex cognoscere debeat, probatur. *l. ex cap. 1. eod. in 6.* Ubi dicitur, quod talis exceptionis objectio litis contestationem non impediatur, ergò per illam adhuc facta non est; probatur *2. ex c. 2. eod. in 6.* ubi dicitur quod per hoc nequaquam litis contestatio facta intelligatur, sed eâ non obstante illam fieri oporteat, nisi sit exceptio talis, quæ litis finita dicitur, hæc enim si in continenti probari queat, etiam litis contestationem impedit. *d. c. 2.*

Officies cap. prout x. de dolo & contum. in quo per exceptionem præscriptionis videtur lis contestata, & dicitur esse contestata, item in cap. Venerabilis inf. de except, per exceptionem permutationis seu cambii, item in cap. Raynuisus inf. de testam. per exceptionem annalis præscriptionis, item in *l. si filius s. exceptionibus ff. de interrogat. act.* Instituta actione, & opposita tali exceptione videtur esse iudicium. Respondet *Gloss. inc. 2. h. tit. in 6.* Aut reus directè respondet libello, se non teneri, quia intervenit pactum, & est litis contestatio, aut simpliciter dicitur

citur, pactum intervenisse, & non est litis contestatio, cujus ratio ulterior est, quod per litis contestationem debeat ordinari iudicium, per talem exceptionem destruat, ergo per illam non potest fieri litis contestatio, quia eadem res diversos seu contrarios effectus parere non potest, quod hic directè fiet.

Quæres, an per confessionem rei inducatur litis contestatio. Resp. quod non, quia per eam non fit contradictoria responsio, & Judex non habet, super quo cognoscere incipiat, nullæ enim sunt partes iudicis in confidentem. *L. proinde 25. in fin. ad leg. Aquil. quia confessus habetur pro iudicato. l. 1. ff. de confessis.*

NB. in Zoesio numerus septimus huius tituli omitti debet.

Ad finem huius tituli adde: Observa ex Vallensi, quod effectus litis contestatæ sit 1. quod faciat rem litigiosam. 2. Excludat dilatorias Exceptiones. 3. Inducat quasi contractum & instantiam. 4. Interrumpat præscriptionem. 5. Perpetuet actiones. 6. Faciat actiones penales descendere in hæredes. 7. Constituat possessorem quoad fructus in mala fide. 8. Faciat Procuratorem dominum litis. 9. Perpetuet jurisdictionem. 10. Faciat ut ad sententiam definitivam Judex procedere possit. *Ua Vallens. h. t.*

AD TITUL. VII.

De Juram. cal.

Ad Num. 6. in fin. adde. Ubi nota

versus vulgares ex Glossa in cap. 1. h. tit. *Illud juretur, quod lis sibi iusta videtur,*

Et si quæretur, verum non inficietur.

Nil promittetur, nec falsa probatio detur,

Uti si tardetur, dilatio nulla petetur.

AD TITULUM. VIII.

De Dilationibus.]

Ad num. 3. circa finem adde: Verum hodie pro consuetudine & moribus locorum inspiciendus stylus cujusque curiæ, Judex enim pro differentia loci, temporis, & personarum dilationem moderari potest, vel augendo vel minuendo. *c. 24. sub. de offic. delegat. & l. 1. C. h. t.* Unde est, quod jure Canonico & passim moderno tempore dilationes dicantur esse arbitrariæ, eò quod Judex prout fert circumstantia causæ & loci, vel restringere eas possit, vel prorogare. *Buñus ad l. 68. n. 8. ff. de judic.* Hinc etiam procedit, quod ex justa causa, si videlicet periculum sit in mora, Judex non teneatur reum ter citare, sed sufficiat una peremptoria citatio pro trina. *c. ult. inf. de dolo & contum. l. 2. l. contumacia ff. de Re judic.* Vocatur autem peremptoria, quod reo sive citato perimatur via ad ulterius legitime comparendum, eò quod habeatur pro contumaci, modò tamen in citatione particula illa *peremptorie* addatur. *l. 70. ff. de judic. & d. l. 68. cum duab. seqq.*

Ad num. 4. in fin. adde: Dantur etiam dilationes executoriæ, quæ sunt quatuor mensium, & dantur illi qui a cione personali condemnatus est ut satisfaciatur. *cap. quarensi sup. de offic. deleg.*